

Єршова Н.Ю.

РОЗВИТОК МЕТОДОЛОГІЧНИХ ОСНОВ ФОРМУВАННЯ ІНТЕГРОВАНОЇ ЗВІТНОСТІ

У статті проведений аналіз підходів до визначення поняття «інтегрована звітність». На основі статистичних даних досліджено ключові тенденції, пов'язані з розвитком нефінансової звітності. Визначено основні проблеми, з якими стикаються компанії при підготовці інтегрованої звітності. Запропонована концептуальна модель інтегрованої звітності, яка базується на єдності методологічних підходів до формування інтегрованої звітності: цільового, змістовного, процесуального і результативного. Обґрунтовані додаткові принципи формування інтегрованої звітності, серед яких синергізм, системність, постійне покращення, збалансованість. Визначені етапи формування інтегрованої звітності: методичний, організаційний, технічний. Запропоновані критерії результативності інтегрованої звітності.

Ключові слова: нефінансова звітність, інтегрована звітність, концептуальна модель, принципи формування інтегрованої звітності, етапи формування, системний підхід, структура інтегрованої звітності, критерії.

Постановка проблеми. Ускладнення інституціонального середовища, в якому функціонують суб'єкти господарювання усього світу, в тому числі України, обумовлює нові вимоги перед системою звітності, яка має задовольнити широке коло інтересів зацікавлених сторін і тим самим сприяти зростанню вартості компаній, зниженню ризиків при інвестуванні та підвищенню суспільної довіри до їх діяльності. Ці питання безпосередньо пов'язані з питаннями розвитку цілісності системи обліку з одного боку, і з питаннями побудови звітності на інтеграційних засадах, з іншого.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблемам формування інтегрованої звітності суб'єктів господарювання та окремим її складовим присвячені праці вітчизняних і зарубіжних дослідників: Т.В. Давидюк (соціальна звітність в управлінні людським капіталом) [1], Р.О. Костирко (принципи складання інтегрованої звітності) [2], О.А. Лаговська (особливості застосування інтегрованої звітності) [3, с. 33-36], І.Н. Ложников (вимоги до змісту та обсягу інтегрованої звітності) [4], Н.О. Лоханова (концептуальні засади інтегрованої звітності) [5], С. Адамс (проблеми співвідношення інтегрованої та інших видів звітності) [6], Р. Екклз (формування інтегрованої звітності в окремих сферах діяльності) [7], Т. Лессидренска (складання інтегрованої звітності для цілей управління компанією) [8], Т.В. Шимоханська (концептуально-інституційна модель обліково-

аналітичного забезпечення управління сталим розвитком підприємства) [9], Ф.Ю. Сафанова (методика формування інтегрованого звіту) [10], С.А. Кузнецова (синергетичний підхід до інтегрованої управлінської звітності) [11], В.А. Мелихов (підготовка інтегрованої звітності в окремих сферах діяльності) [12] та ін.

За результатами досліджень різних міжнародних організацій (IFRS, GRI, KPMG, PWC) звіти, які формувалися багатьма компаніями, не задовольняли інтереси всіх зацікавлених сторін, кількість яких з кожним роком збільшувалася, і не давали відповіді на всі виникаючі у цих сторін питання [13-16]. Вирішенням цієї проблеми стало формування нефінансової звітності, яка в свою чергу призвела до зародження поняття «інтегрований звіт». Зарубіжними професійними організаціями, аудиторськими компаніями та вченими запропоновано більше 10 нових моделей звітності («Звіт Дженкінса», «Звіт компанії майбутнього», «Річний звіт XXI століття», «Досконала звітність», «Звітність про вартість», «Звітність про стійкий розвиток», «Звітність Бруклінської установи», «Динаміка вартості», «Інтегрована звітність»), орієнтованих на підвищення рівня прозорості бізнес-одиниці шляхом розкриття не тільки фінансової, але й широкого спектру нефінансової інформації [13-16]. В той же час така звітність спрямована на демонстрацію зв'язків між стратегією компанії, фінансовими діями і соціальним, економічним і природним оточенням, в якому вона діє. Посилюючи ці зв'язки, звітність може допомогти бізнесу приймати більш стійкі рішення, а інвесторам і зацікавленим сторонам - краще зрозуміти діяльність компанії. В силу того, що інтегрована звітність являє собою новий вектор розвитку складання фінансової звітності, практичний механізм її побудови розроблений не в повній мірі. Тому, потребують поглиблення та

© Єршова Наталя Юріївна, к.е.н., доцент, доцент Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут», м. Харків, тел.: +380506310323, e-mail: natalia_ershova@mail.ru

розвинення теоретико-методологічні підходи до формування інтегрованої звітності.

Формулювання цілей статті. Метою статті є розвинення концептуальних положень формування інтегрованої звітності. Для вирішення мети сформульовані наступні завдання: дослідження підходів до визначення поняття «інтегрована звітність» та еволюції форм нефінансової звітності, удосконалення методології формування інтегрованої звітності, визначення значення інтегрованої звітності для інформаційного забезпечення користувачів.

Опис основного матеріалу дослідження. Парадигмальний генезис бухгалтерської звітності дозволяє констатувати, що сьогодні формується її нова парадигма, одним із визначальних елементів якої є інтегрована звітність. Так, у власних дослідженнях С. Адамс та Р. Сімнетт відмічають, що «...інтегрована звітність є новою парадигмою звітності, яка є цілісною, стратегічною, адаптивною, суттєвою і актуальною до різних часових вимірів» [6, с. 292]. З точки зору американського вченого Р.Р. Екклза «інтегрований звіт - це єдиний документ, який містить в собі фінансову та нефінансову інформацію про діяльність організації» [7, с. 292]. На думку представника Global Reporting Initiative (GRI), керівника програми з ділової етики GlobEthics.net Т. Лессидренска, «інтегрований звіт - це, насамперед, стратегічний аналіз, тобто практично управлінська звітність, платформа для управління компанією» [8, с. 98]. У свою чергу

Х. Драгер, менеджер із зовнішніх відносин IIRC, зазначає, що «інтегрований звіт – це такий звіт, який розповідає про стратегічні напрямки розвитку компанії і про те, як вона працює з ресурсами» [17, с. 54]. Комітет з Міжнародної інтегрованої звітності (International Integrated Reporting Committee, IIRC) оголосив своєю метою створення моделі, «що об'єднує і взаємопов'язує два види звітності, фінансову і нефінансову, в одну інтегровану бізнес-звітність. Така модель не означає механічного об'єднання двох звітів, а є результатом більш складного процесу, який виявляє взаємозв'язок між двома «пакетами» інформації; забезпечує необхідний для розуміння, але не зайвий рівень дублювання і крос-посилань і гарантує стратегічний фокус» [16].

Так, інформаційна відкритість вже стає вимогою часу і вимоги до прозорості компаній продовжують наростати та все частіше набувають формалізовану форму (у вигляді нових законодавчих вимог або громадських ініціатив). При цьому західні аналітики вважають, що минулі роки були надзвичайно успішними для нефінансової звітності як явища суспільного життя [6, 7, 14]. Перш за все, сьогодні можна констатувати, що на порядку денному вже не стоїть питання про те, чи потрібна в принципі нефінансова звітність: все більша кількість компаній з різних країн публікує нефінансові звіти. Звернемось до статистичних даних. Еволюція нефінансової звітності представлена на рис. 1.

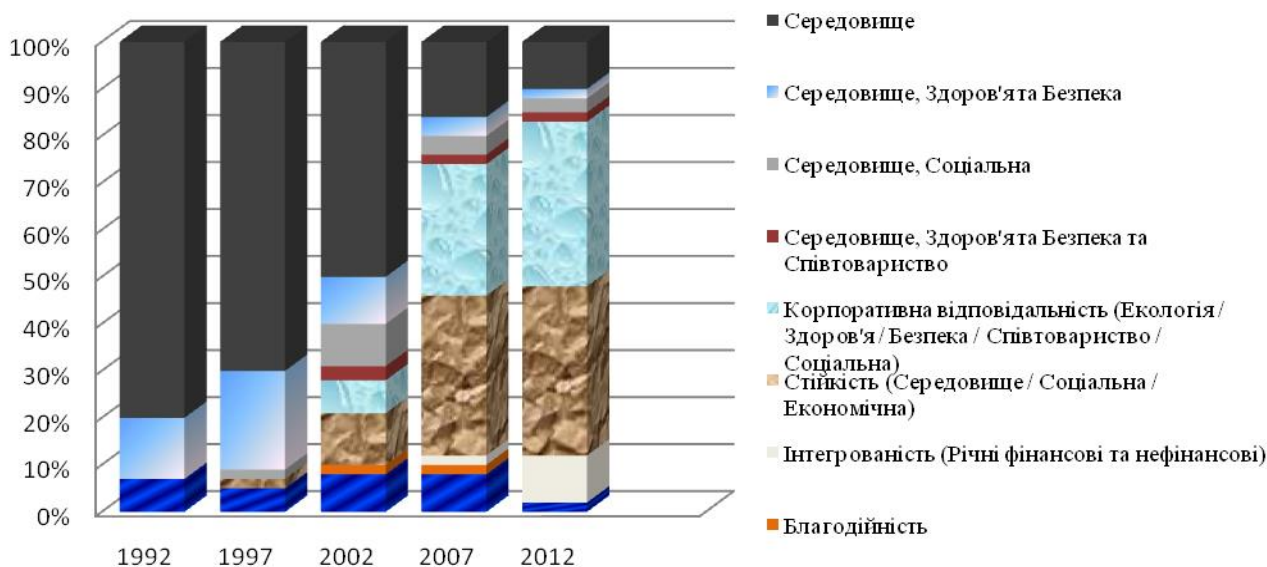

Рис.1. Еволюція нефінансової звітності*

* Сформовано на основі даних CorporateRegister [18]

Як можна побачити, якщо у 1992 році майже 80% компаній, які склали нефінансову звітність склали звітність з середовища (Environment), вже у 2002 році відсоток такої форми нефінансової звітності складав 48%, у 2012 році

майже 5%. Натомість корпоративна звітність та звітність у галузі сталого розвитку у 2012 році складає відповідно 36% та 35%. За даними [14, 15] більшість зарубіжних експертів та представників компаній, що випускають звіти,

впевнені, що нефінансова звітність взаємопов'язана з підвищенням якості стратегічного управління компанією з урахуванням завдань соціальної відповідальності або сталого розвитку. При цьому, відповідно до одного з досліджень [16, 19], майже третина великих компаній ринків, що розвиваються, при підготовці фінансових звітів використовують систему звітності «Глобальної ініціативи зі звітності (GRI)», тобто вважають за доцільне аналізувати свою діяльність комплексно: з позицій економічної, екологічної та соціальної результативності. Не залишився осторонь і Тихоокеанський регіон. У країнах, що входять в Асоціацію південноазійських країн (АСЕАН), згідно з дослідженням АССА [15, 19, 20] значна кількість компаній включені в процес

нефінансової звітності, лідером якого є Малайзія. Серед українських компаній інтегровану звітність складають Астарта, Воля, Галнафтогаз, ДТЕК, Київстар, Метінвест, Оболонь, СКМ та ін. [21].

Зарубіжні експерти проводять дослідження, пов'язані з виявленням проблем, що виникають при підготовці інтегрованої звітності [22]. Проблеми, пов'язані з пошуком балансу між необхідністю дотримання вимог прозорості та ризикам, пов'язаним з розкриттям інформації, вказують 18% респондентів. На проблеми відсутності підтримки з боку вищого керівництва та Ради директорів та приведення процесів підготовки звітності у відповідність з процесами підготовки фінансової звітності вказали по 15% респондентів (рис. 2).

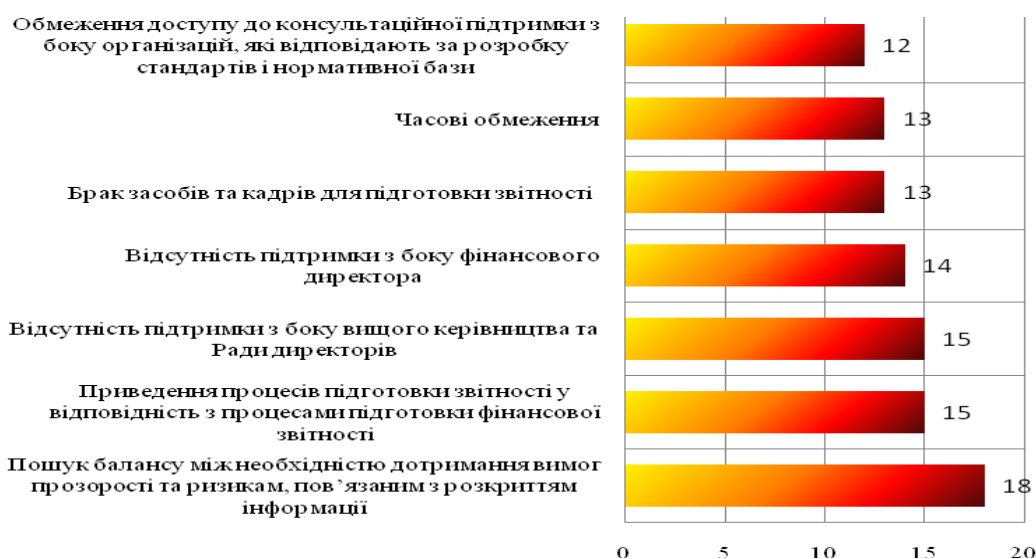

Рис. 2. Проблеми, з якими стикаються компанії при підготовці інтегрованої звітності*

* Сформовано на основі даних дослідження ЕУ «Шість тенденцій в галузі сталого розвитку компаній» [22]

Ідея інтегрованої звітності – встановити видимий взаємозв'язок між результатами діяльності компаній і її численними наслідками, щоб розуміти, ціною яких втрат і витрат досягається економічне благополуччя або неблагополуччя окремо взятої компанії. За її допомогою компанія може виявити ступінь використання та залежності від різноманітних ресурсів, взаємозв'язок або «комбінацію» капіталу (фінансового, виробничого, інтелектуального, природного і соціального), а також визначити можливість доступу і впливу на них.

Під концепцією інтегрованої звітності пропонуємо розуміти сукупність поглядів на процес формування та подання обліково-аналітичної інформації з метою комплексного інформаційного забезпечення зовнішніх та

внутрішніх користувачів у процесі управління компанією. Методологічною основою формування інтегрованої звітності виступає системний підхід, за яким інтегрована звітність розглядається як система: цілісний комплекс взаємопов'язаних елементів (І.В. Блауберг, В.Н. Садовський, Е.Г. Юдін); сукупність взаємодіючих об'єктів (Л. фон Бергаланфі); сукупність відносин (А.Д. Хол, Р.І. Фейджин) [23].

Інституційне оформлення концепції інтегральної звітності полягає у взаємодії із зацікавленими сторонами: топ-менеджментом, Радою директорів, інвесторами, професійними організаціями, тощо. Концептуальна модель інтегрованої звітності охоплює: мету, завдання, базові і додаткові принципи та основні етапи формування, структуру звітності і критерії результативності (рис. 3).

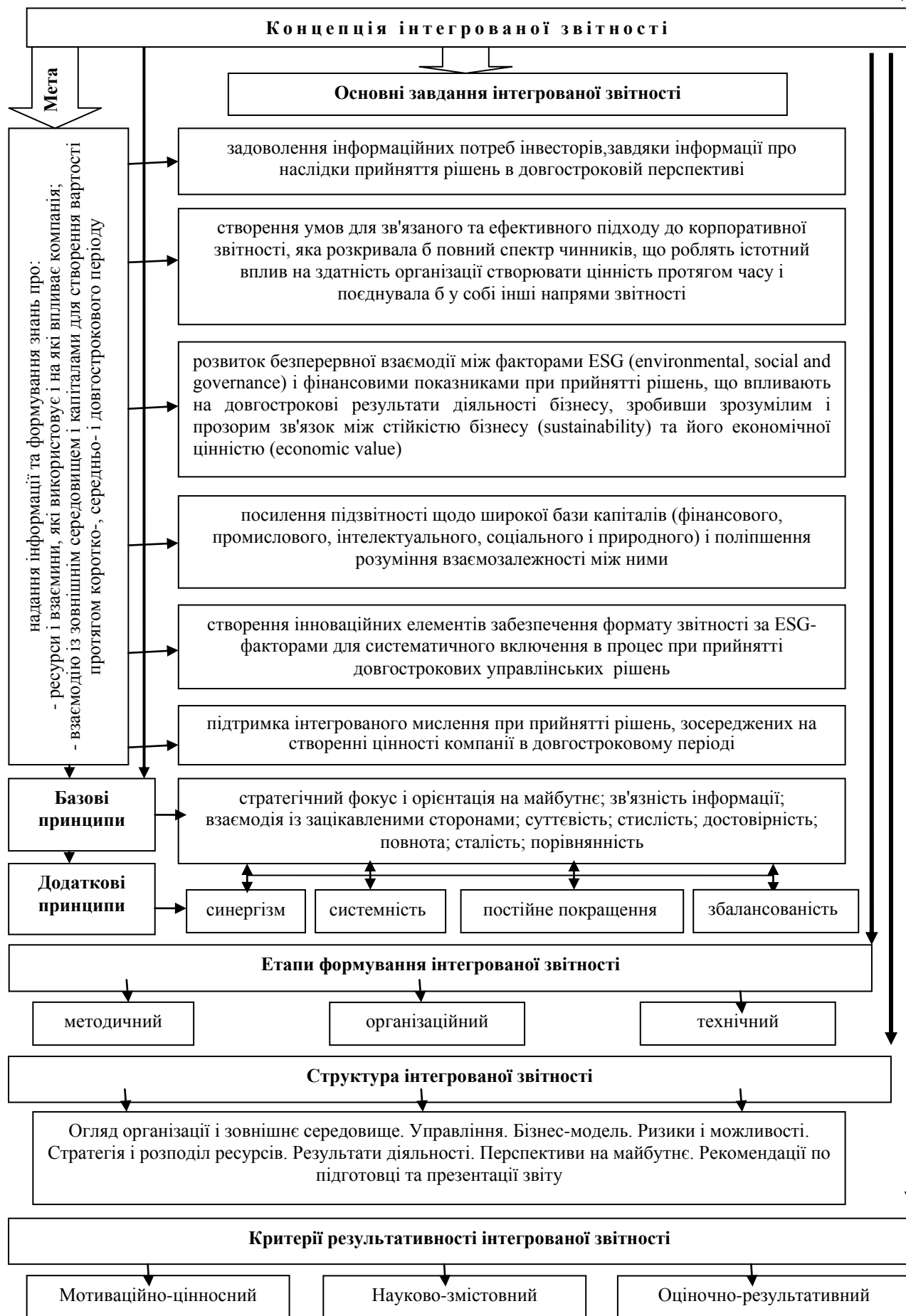

Рис. 3. Концептуальна модель інтегрованої звітності*

* Авторська розробка

Представлена концептуальна модель інтегрованої звітності базується на єдності методологічних підходів до формування інтегрованої звітності: цільового, змістовного, процесуального і результативного. Мета та основні завдання формування інтегрованої звітності пов'язані з принципами. Підхід, заснований на застосуванні принципів у підготовці формування інтегрованої звітності, призначений для досягнення належного балансу між гнучкістю і вимогами з урахуванням різноманіття обставин, в яких діють різні компанії. Цей підхід також забезпечує порівнянність між компаніями і задоволення відповідних інформаційних потреб.

Базові принципи підготовки інтегрованого звіту визначені IIRC у документі «Інтегрована звітність — цінності взаємодії в XXI столітті» (Discussion Paper «Towards Integrated Reporting – Communicating Value in the 21st Century»): стратегічний фокус і орієнтація на майбутнє, зв'язність інформації, взаємодія із зацікавленими сторонами, суттєвість, стислість, достовірність і повнота, сталість і порівнянність [13, 14].

Стратегічний фокус і орієнтація на майбутнє. Інтегрований звіт має включати аналіз стратегії компанії і пояснює, як ця стратегія співвідноситься зі здатністю компанії створювати вартість у коротко-, середньо- та довгостроковому періодах, а також з використанням нею капіталів і впливом на них.

Зв'язність інформації. Інтегрований звіт має надавати цілісну картину комбінацій, взаємозв'язку і взаємозалежності між факторами, що впливають на здатність компанії створювати вартість протягом довгострокового періоду.

Взаємодія із зацікавленими сторонами. Інтегрований звіт має містити аналіз характеру і якості взаємодії компанії з її основними зацікавленими сторонами, в тому числі того, як і якою мірою компанія розуміє і враховує їх законні й обґрунтовані потреби, інтереси та запити.

Суттєвість. Інтегрований звіт має розкривати інформацію з питань, які чинять істотний вплив на оцінку спроможності компанії створювати вартість у коротко-, середньо- та довгостроковому періодах.

Стислість. Інтегрований звіт має бути коротким.

Достовірність і повнота. Інтегрований звіт має включати всі суттєві факти, як позитивні, так і негативні, у збалансованій формі і без помилок.

Сталість і порівнянність. Інформація, що міститься в інтегрованому звіті, має бути представлена: а) на основі, що не змінюється протягом довгого часу, і (б) таким чином, щоб можна було провести порівняння з іншими

компаніями, в тих випадках, коли це суттєво для спроможності компанії створювати вартість протягом часу.

До додаткових принципів пропонуємо віднести синергізм, системність, постійне покращення, збалансованість.

Принцип синергізму означає формування звітності в контексті комплексного інформаційного забезпечення її користувачів у результаті інтеграції окремих її складових у єдиний комплекс з метою підвищення ефективності звітності.

Принцип системності означає формування інтегрованої звітності як продукту внутрішніх і зовнішніх взаємодій компанії. Принцип системності пов'язаний з принципом структурності, який полягає у з'ясуванні внутрішніх зв'язків і залежностей між елементами інтегрованої звітності і дозволяє отримати уявлення про внутрішню організацію (будову) компанії. Структуризація також дозволяє аналізувати елементи інтегрованої звітності та взаємозв'язок її елементів в рамках конкретної організаційної структури. Інтегрована звітність може бути самостійним звітом або бути включеною в інший звіт або документ як окрема, значуща і доступна частина.

Принцип збалансованості означає вибір форматів уявлення, які не будуть неналежним або неприйнятним чином впливати на оцінки, зроблені на основі інтегрованої звітності; рівнозначний розгляд як збільшення, так і зниження капіталів, сильних і слабких сторін компанії, позитивних та негативних результатів, відображення у звіті даних щодо раніше оголошених цільових показників, прогнозів, перспектив і сподівань.

Принцип постійного покращення означає вдосконалення процесів та оновлення технологій складання інтегрованої звітності: розвиток електронних форматів обміну даними у форматі XBRL (eXtensible Business Reporting Language). Це формат передачі регуляторної та фінансової звітності, підготовленої відповідно до принципів МСФЗ, Basel та Solvency, який описує звітність мовою базових показників, згрупованих у моделі даних, що дозволяє отримати аналітичну інформацію в різних розрізах.

Процес складання інтегрованої звітності пропонуємо розглядати як послідовність методичного, організаційного та технічного етапів.

Методичний етап формування інтегрованої звітності передбачає реалізацію послідовних заходів: створення чіткої та зрозумілої процедури формування інтегрованого звіту; визначення періодичності формування інтегрованої звітності; обґрунтування процесу

визначення суттєвості та розробки внутрішньої політики з питань суттєвості, визначення тимчасових рамок коротко-, середньо- і довгострокового періодів, встановлення межі звіту (контур впливу), вибір стандарту формування звіту, визначення його формату і змісту (які стандартні елементи будуть включені та які принципи будуть використані при формуванні змісту елементів звіту).

Організаційний етап формування інтегрованої звітності передбачає реалізацію послідовних заходів: визначення переліку осіб, наділених управлінськими функціями, в процесі формування інтегрованої звітності та встановлення їх ролі й функцій у цьому процесі; складання графіка надання інформації; складання графіка формування інтегрованого звіту; організація процесу верифікації звіту

(розробка заходів, що підтверджують звіт, таких як внутрішній і зовнішній аудит (у тому числі розробка процедури і керівництва з внутрішнього аудиту інтегрованого звіту або доповнення існуючого).

Технічний етап формування інтегрованої звітності передбачає безпосередньо збір та консолідацію інформації, використання інформаційних технологій, підготовку та презентацію звітності.

Запропоновані етапи формування інтегрованої звітності повинні реалізуватися в рамках загальної стратегії компанії і з урахуванням специфіки її діяльності, а також бути узгоджені з керівництвом компанії.

Структура інтегрованої звітності та необхідна для розкриття інформація у загальному вигляді представлена у табл. 1.

Таблиця 1

Структура інтегрованої звітності*

Елементи структури	Зміст
Огляд організації і зовнішнього середовища	• місія і бачення компанії; • структура діяльності і операційна структура; • ключові напрямки діяльності, товари і послуги, позиціонування на ринках; • ключові фактори, що визначають зовнішнє середовище, у якій діє компанія; • ключові характеристики (виручка, кількість співробітників, країни, в яких ведеться діяльність); • межі звітності та істотні зміни в діяльності компанії порівняно з попередніми періодами
Управління	• структура органів управління, включаючи компетенції менеджменту; • зв'язок між винагородою менеджменту і різними показниками діяльності організації, включаючи вплив на основні капітали; • впровадження кращих практик у галузі корпоративного управління; • відповідальність органів управління за просування інновацій
Можливості та ризики	вплив різних можливостей і ризиків на доступність і якість основних капіталів; • природа різних можливостей і ризиків; • прогнози компанії про ймовірність здійснення подій, пов'язаних з можливостями і ризиками, та їх потенційний вплив на створення вартості; • стратегія компанії по управлінню можливостями та ризиками
Стратегія і плани щодо розподілу ресурсів	коротко-, середньо- і довгострокові стратегічні цілі компанії; • плани щодо розподілу ресурсів з метою реалізації стратегічних цілей; • методика оцінки і моніторингу досягнення стратегічних цілей; • зв'язок стратегії з операційним контекстом, у якому діє компанія; • конкурентні переваги компанії (інновації, інтелектуальний капітал); • соціальні і екологічні аспекти стратегії
Бізнес-модель	вхідні ресурси та їх зв'язок з основними капіталами; • ключові операції, за допомогою яких компанія створює додану вартість; • товари, послуги, побічні продукти, відходи, створювані компанією на виході своєї діяльності; • результати бізнес-моделі (прибуток, податки, задоволення потреб споживачів, вплив на навколишнє середовище) та їх вплив на основні капітали
Результати звітного періоду	кількісні та якісні показники діяльності за звітний період; • вплив компанії на основні капітали у звітному періоді; • результати взаємодії зі стейкхолдерами і стан ключових взаємин у звітному періоді
Перспективи на майбутнє	очікування менеджменту щодо факторів зовнішнього середовища, які можуть вплинути на діяльність компанії в коротко-, середньо- і довгостроковому періоді; • інформація про те, наскільки компанія готова до реагування на різні ризики в майбутньому

* Узагальнено автором за даними [10, 14, 16]

Результативність інтегрованої звітності передбачає оцінку досягнення мети її формування (рис. 3). Критерії результативності інтегрованої звітності пропонуємо угрупувати у три групи: мотиваційно-цінносна, науково-змістовна, оціночно-результативна. При формуванні цих груп ми спиралися на

мотиваційну складову процесу формування інтегрованої звітності, наукове спрямування цього процесу; оціночні показники для обґрунтованої оцінки довгострокової життєздатності бізнес-моделі і стратегії компанії (табл. 2).

Таблиця 2

Критерії результативності інтегрованої звітності

Групи критеріїв	Складові
Мотиваційно-ціннісна	а) мотивація персоналу і менеджменту до позитивних результатів при формуванні інтегрованої звітності; б) зміцнення відносин з інвесторами та іншими зацікавленими сторонами; в) більш глибоке розуміння співробітниками бізнес-моделі і стратегії компанії; г) демонстрація прозорості та відповідальності; д) формування довіри зацікавлених сторін
Науково-змістова	а) уміння знаходити ключові переваги компанії і адаптувати їх до власної підприємницької практики; б) набуття досвіду в плануванні, передбаченні і стимулюванні проявів позитивної синергії при формуванні інтегрованої звітності; в) підвищення рівня інноваційної культури, інноваційного мислення
Оціночно-результативна	а) можливість підвищити фінансову цінність звітності за рахунок опису ключових інвестиційних факторів і ризиків; б) краще управління ресурсами; в) підвищення достовірності та якості звітних даних шляхом уніфікації та автоматизації процесів

В цілях забезпечення результативності формування інтегрованої звітності крім розвитку управлінської парадигми (поглиблення зв'язків між системами, які знаходяться у строго ієрархічній пірамідальній побудові та взаємозалежності), необхідно розвивати облікову парадигму в напрямку пошуку принципових методів модифікації облікової інформації в релевантну інформацію в рамках стратегії компанії.

Перехід на формат інтегрованої звітності вимагатиме від компанії значних перетворень, зусиль і витрат в рамках наступних процесів:

- організація внутрішньої взаємодії та підвищення мотивації співробітників в рамках звітного процесу;
- перегляд низки корпоративних документів (облікової політики) та бізнес-процесів;
- удосконалення методології підготовки всього комплексу інтегрованої звітності;
- забезпечення функціонування формалізованої системи збору інформації та вдосконалення системи управління ризиками.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Результати дослідження доводять, що інтегрований звіт – це дієвий інструмент налагодження діалогу і взаєморозуміння між компаніями і зовнішнім співтовариством, а також інструмент самовдосконалення компанії в частині системи управління та обліку. Аналіз еволюції форм нефінансової звітності свідчить, що поєднання у складі єдиного звіту інформації, необхідної для прийняття стратегічних управлінських рішень, зокрема в частині управління, створення і збереження вартості та управління стратегічною стійкістю компанії, це вимога часу. На основі системного підходу запропонована концептуальна модель інтегрованої звітності, яка базується на єдності методологічних підходів до формування інтегрованої звітності: цільового, змістовного, процесуального і результативного. Подальші дослідження можуть бути спрямовані на розвиток методичного забезпечення розкриття інформації в рамках елементів структури інтегрованого звіту.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Давидюк Т.В. Социальная отчетность в Украине как инструмент управления человеческим капиталом / Т.В. Давидюк // Міжнародний збірник наукових праць. Випуск 3(21). – 2011. – С. 96-101.
2. Костирко Р.О. Інтегрована модель звітності компаній: передумови, принципи, складові / Р.О. Костирко // Економіка України. – 2013. – № 2(615). – С. 18-28.
3. Лаговская Е.А. Интегрированная модель отчетности: преимущества и недостатки применения / Е.А. Лаговская // Вестник Брестского государственного технического университета. – 2012. – № 3. – С. 33-36.
4. Ложников И.Н. Важнейшие тенденции развития бухгалтерского учета / И.Н. Ложников // Вестник бухгалтера московского региона. – 2011. – № 1. – С. 15-22.
5. Лоханова Н.О. Інтегрована звітність як продукт цілісної обліково-аналітичної системи / Н.О. Лоханова // Вісник соціально-економічних досліджень. – 2012. – Випуск 4(47). – С. 50-56.
6. Adams S. Integrated Reporting: An Opportunity for Australia's Not-for-Profit Sector / Sarah Adams. Riger Simnett // Australian Accounting Review. – 2011. – Vol.21. - Issue 3. – P. 292-301.
7. Robert G. Eccles, Michael P. Krzus Don Tapscott One Report: Integrated Reporting for a Sustainable Strategy, 2010. – P. 115-121.

8. Лессидренска Т. Интегрированный отчет-платформа для управления компанией [Электронный ресурс]. – Режим доступа до ресурсу: http://www.inesnet.ru/magazine/mag_archive/free/2012_05/ES2012-05-Teodorina_Lessidrenska.pdf
9. Шимоханская Т.В. Совершенствование методологии учетно-аналитического обеспечения устойчивого развития организаций : автореф. дис. ... на соискание уч. степени доктора экон. наук : спец. 08.00.12 «Бухгалтерский учет, статистика» / Т.В. Шимоханская. – М., 2011. – 51 с.
10. Сафанова Ф.Ю. Методика формирования интегрированного отчета : автореф. дис. ... на соискание уч. степени канд экон. наук : спец. 08.00.12 «Бухгалтерский учет, статистика» / Ф.Ю. Сафанова. – Санкт-Петербург, 2014. – 21 с.
11. Кузнецова С.А. Интегрована управлінська звітність: глобальні виклики та локальні рішення в епоху ноосфери / С.А. Кузнецова // Економічний нобелівський вісник. – 2014. – № 1 (7) – С. 270-279.
12. Мелихов В.А. Формализованная система подготовки отчетной информации о бизнес-стратегии группы компаний / В.А. Мелихов, С.И. Ахманова // Фундаментальные исследования. – 2015. – № 8-3. – С. 576-581.
13. Integrated Reporting [Электронный ресурс]. – Режим доступа до ресурсу : www.theiirc.org.
14. International Integrated Reporting Framework. Международный стандарт интегрированной отчетности [Электронный ресурс]. – Режим доступа до ресурсу: <http://ir.org.ru/attachments/article/94/13-12-08-THE-INTERNATIONAL-IR-FRAMEWORK-2-1.pdf>
15. The Rise of the Report and the Regulator: Sustainability Disclosure Amongst Companies in Selected ASEAN Member Countries and Responses from Stakeholders. ACCA, 2010.
16. Global Reporting Initiative. Руководство по отчетности в области устойчивого развития [Электронный ресурс]. – Режим доступа до ресурсу: <https://www.globalreporting.org/.../Russian-G3-Reporting-Guidelines.pdf>.
17. Драгер Х. Интервью. [Электронный ресурс]. – Режим доступа до ресурсу: <http://www.csrjournal.com/interview/5666-integrirrovannaya-otchetnost-vozmozhnost-dlya-rossijskih-kompanij-naverstat-upuschennoe-v-oblasti-korporativnoy-otchetnosti.html>
18. Интернет- каталог звітів з корпоративної відповідальності [Электронный ресурс]. – Режим доступа до ресурсу: CorporateRegister.com
19. Sustainability Reporting in Emerging Markets: An analysis of the sustainability reporting in selected sectors of seven emerging market countries. SIRAN, KLD, Social Investment Forum, 2008.
20. Risk: Corporate Environmental and Social Reporting in Emerging Asia. IFC and WRI, 2009.
21. Интегрована звітність: аналітичний огляд за липень 2013 р. [Электронный ресурс]. – Режим доступа до ресурсу: http://www.svb.org.ua/sites/default/files/csr_ukraine_white_paper_2013_july_integrated_reporting.pdf.
22. Green Biz Intelligence Panel [Электронный ресурс]. – Режим доступа до ресурсу: [http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/EY-Six-growing-trends-in-sustainability-2013-RUS/\\$FILE/EY-Six-growing-trends-in-sustainability-2013-RUS.pdf](http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/EY-Six-growing-trends-in-sustainability-2013-RUS/$FILE/EY-Six-growing-trends-in-sustainability-2013-RUS.pdf)
23. Блауберг И.В. Системный подход в современной науке / И.В. Блауберг, В.Н. Садовский, Э.Г. Юдин. – М. : Мысль, 1970. – 314 с.

REFERENCES

1. Davidjuk T.V. (2011). *Social'naja otchetnost' v Ukraine kak instrument upravlenija chelovecheskim kapitalom [Social reporting in Ukraine as a human capital management tool]*. International collection of proceedings, Issue 3 (21) [in Russian].
2. Kostyrko R.O. (2013). *Intehrovana model' zvitnosti kompanij: peredumovy, pryntsypy, skladovi [The integrated model of reporting of companies: background, principles, components]*. *Ekonomika Ukrainy – The Economy of Ukraine*, 2(615), 18-28 [in Ukrainian].
3. Lagovskaja E.A. (2012). *Integrirrovannaja model' otchetnosti: preimushhestva i nedostatki primenenija [The integrated reporting model: the advantages and disadvantages of its use]*. *Vestnik Brestskogo gosudarstvennogo tehničeskogo universiteta – The Herald of Brest State Technical University*, 3, 33-36 [in Russian].
4. Lozhnikov I.N. (2011). *Vazhnejshie tendencii razvitija buhgalterskogo ucheta [The important development trends of accounting]*. *Vestnik buhgaltera moskovskogo regiona – The Herald of the accountant of Moscow region*, 1, 15-22 [in Russian].
5. Lokhanova N.O. (2012). *Intehrovana zvitnist' iak produkt tsilisnoi oblikovo-analitychnoi systemy [Integrated statements as a product of holistic accounting and analytical system]*. *Visnyk sotsial'no-ekonomichnykh doslidzen' – The Herald of socio-economic researches*, Issue 4(47), 50-56 [in Ukrainian].
6. Adams S. & Simnett R. (2011). *Integrated Reporting: An Opportunity for Australia's Not-for-Profit Sector*. *Australian Accounting Review*. Vol.21, Issue 3, 292-301.
7. Robert G. Eccles, Michael P. Krzus & Don Tapscott (2010). *One Report: Integrated Reporting for a Sustainable Strategy*.
8. Lessidrenska T. *Integrirrovannyj otchet-platforma dlja upravlenija kompaniej [Integrated statements – a platform for company management]*. Retrieved from http://www.inesnet.ru/magazine/mag_archive/free/2012_05/ES2012-05-Teodorina_Lessidrenska.pdf [in Russian].
9. Shimohanskaja T.V. (2011). *Sovershenstvovanie metodologii uchetho-analiticheskogo obespechenija ustojchivogo razvitija organizacij [The improvement of the methodology of accounting and analytical support for the sustainable development of organizations]*. *Extended abstarct of Doctor's thesis* [in Russian].

10. Safanova F.Ju. (2014). Metodika formirovanija integrirovannogo otcheta [The methodology of formation of the integrated statement]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Saint Petersburg [in Russian].
11. Kuznetsova S.A. (2014). Intehrovana upravlins'ka zvitnist': hlobal'ni vyklyky ta lokal'ni rishennia v epokhu noosfery [Integrated management reporting: global challenges and local solutions in the era of noosphere]. *Ekonomichnyj nobelivs'kyj visnyk – Economic Nobel Herald*, 1 (7), 270-279 [in Ukrainian].
12. Melihov V.A. & Ahmanova S. I. (2015). Formalizovannaja sistema podgotovki otchetnoj informacii o biznes-strategii grupy kompanij [A formalized system of preparation of reporting information about the business strategy of the group of companies]. *Fundamental'nye issledovaniya – Fundamental researches*, 8-3, 576-581 [in Russian].
13. *Integrated Reporting*. Retrieved from www.theiirc.org
14. *International Integrated Reporting Framework*. Retrieved from <http://ir.org.ru/attachments/article/94/13-12-08-THE-INTERNATIONAL-IR-FRAMEWORK-2-1.pdf>
15. (2010). The Rise of the Report and the Regulator: Sustainability Disclosure Amongst Companies in Selected ASEAN Member Countries and Responses from Stakeholders. ACCA.
16. Global Reporting Initiative. *Rukovodstvo po otchetnosti v oblasti ustojchivogo razvitija [Guidelines for reporting in the sphere of sustainable development]*. Retrieved from <https://www.globalreporting.org/.../Russian-G3-Reporting-Guidelines.pdf>. [in Russian].
17. Drager H. *Interv'ju [Interview]*. Retrieved from <http://www.csrjournal.com/interview/5666-integrirovannaya-otchetnost-vozmozhnost-dlya-rossijskih-kompanij-naverstat-upuschennoe-v-oblasti-korporativnoj-otchetnosti.html> [in Russian].
18. *Internet- katalog zvitiv z korporatyvnoi vidpovidal'nosti [An Internet catalog of reports in corporate responsibility]*. Retrieved from [CorporateRegister.com](http://www.corporateregister.com) [in Ukrainian].
19. (2008). *Sustainability Reporting in Emerging Markets: An analysis of the sustainability reporting in selected sectors of seven emerging market countries*. SIRAN, KLD, Social Investment Forum.
20. (2009). Risk: Corporate Environmental and Social Reporting in Emerging Asia. IFC and WRI.
21. *Intehrovana zvitnist': analitychnyj ohliad za lypen' 2013 r. [Integrated reporting: analytical review of July 2013]*. Retrieved from http://www.svb.org.ua/sites/default/files/csr_ukraine_white_paper_2013_july_integrated_reporting.pdf [in Ukrainian].
22. *Green Biz Intelligence Panel*. Retrieved from [http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/EY-Six-growing-trends-in-sustainability-2013-RUS/\\$FILE/EY-Six-growing-trends-in-sustainability-2013-RUS.pdf](http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/EY-Six-growing-trends-in-sustainability-2013-RUS/$FILE/EY-Six-growing-trends-in-sustainability-2013-RUS.pdf)
23. Blauberg I.V., Sadovskij V. N. & Judin Je. G. (1970). *Sistemnyj podhod v sovremennoj nauke [System approach to modern science]*. Moscow: Mysl' [in Russian].

Одержано 15.03.2016 р.